

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 20 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 0881.351.205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Jan Peeters (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Natalie Geuens

Rik Van der kriecken

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Rijtuigmakerij - Café de Speek

Oppericht door Henry Van Muylder in 1902, het bedrijf bevond zich bij de aanvang van de activiteiten in de Nieuwstraat 18 te Willebroek

Later zou het bedrijf verhuizen naar de Dendermondsesteenweg 203 te Willebroek vlak naast het Fort Van Breendonk.

Editie

Jaargang 19 | nr. 1 | januari-februari-maart 2024

Werkten mee aan dit nummer

Leon Bernaerts
René Pattyn
Annie Van Dessel
Guido Van Humbeeck
Jan Van Asbroeck
Fons De Bondt
Lode Mertens

Vormgeving

Natalie Geuens

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
info@vaertlinck.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

We zijn blij je in **2024** opnieuw te mogen verwelkomen als lid. Met je lidgeld ondersteun je de werking van Vaertlinck V.Z.W. Ook een welgemeende dank aan alle zelfstandigen die adverteren. Jullie verdienen het dat onze leden bij jullie eens langskomen.

De **Boerenkrijgtentoonstelling** werd een groot succes, lees verder in deze Vaertlinck *Contact*.

Op 24 februari 2024 steunden we de **1ste Stambomendag**, in de Oude Pastorij te Nieuwenrode (Kapelle-o/d-Bos). Ook vele andere heemkringen uit de ruime omgeving waren aanwezig. Toegang was gratis en directeur Familiekunde Vlaanderen in Merksem - Rik Van der kriecken- gaf een gesmaakte uiteenzetting over wat je in Merksem kan vinden... **VEEL!**

Ondertussen werd een nieuwe oproep gelanceerd... **900 jaar** bestaan van **Blaasveld**. Dat feestelijk gebeuren heeft plaats in **2025**. Tijdens de **Erfgoeddag op 21 april 2024** wordt in Kasteel Bel-Air gestart met het inzamelen/ inscannen van alle mogelijk documenten over Blaasveld. Heeft u herinneringen, leuke verhalen, foto's en filmpjes? Wees welkom.

U krijgt uw documenten/materialen dezelfde dag terug mee naar huis...Je kan langsgaan in Bel-Air Mechelsesteenweg 102) tussen 10u en 17u.

We wensen jullie in 2024 veel ontdekkings- en leesgenot!

De redactie

Inhoud

Willebroek in de filatelie (2)	2
Ken uw Blaasvelders!	8
Beroepsbezigheden en handelszaken	15
Pastoor Joannes Benedictus De Clerck	18
Melchior Quarteer	22
Boerenkrijg, 225 na datum	28
kleine uitvindingen en toepassingen 1892	29
De Club van de mannen van 13	33
Ere- en steunende leden	36
Advertenties	37

Willebroek in de filatelie (deel 2).

Reacties op vorig artikel.

Spijtig genoeg heb ik, via het secretariaat, geen reactie gekregen op mijn vraag of iemand in het bezit is van een andere Mijnzegel met een link met groot Willebroek. Dat had ik enigszins wel een beetje verwacht, doch dat was geen reden om deze vraag niet te stellen. Men wist maar nooit!

Ter info :

Over bepaalde onderwerpen in mijn vorig artikel is bijkomende informatie terug te vinden in oudere nummers van Vaertlinck Contact, namelijk :

De naamswijziging van het fort van Breendonk : 10^e jaargang, nr. 4 (2015), blz. 18/19 en de postzegels i.v.m. het fort van Breendonk : 15^e jaargang nr.1 (2020), blz. 2/4.

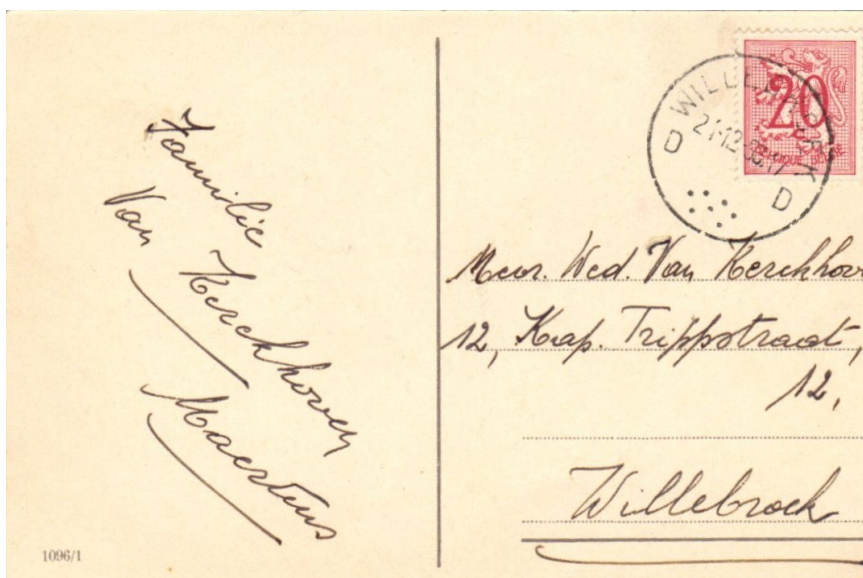
2) De afstempelingen.

Naast de gewone postzegelverzamelaars, bestaat er een groep filatelisten, die meer belangstelling hebben in de afstempeling van de postzegels én, in deze laatste groep zijn er dan weer, die, naast de gewone datumstempel per gemeente, veelal de speciale afstempelingen op een poststuk of ander document verzamelen. Ook hier, kan men twee soorten onderscheiden, namelijk, enerzijds, de propagandastempels, die door de gewone postkantoren, gedurende een bepaalde periode werden gebruikt en, anderzijds, de speciale afstempelingen, die door een 'getrainde' postbediende, buiten het postkantoor, ter plaatste en alleen gedurende de manifestatie, werd geplaatst (het manueel en 'juist' plaatsen van een stempel, vroeger, was niet zo simpel !). Tenslotte zijn poststukken met een propagandastempel wel degelijk verstuurd geweest; wat zelden het geval is bij de tweede soort.

Met de hulp van gele/oranje infokaarten voor de propagandastempels en groene infokaarten voor de speciale stempels, heeft men een goed overzicht van de duizenden bestaande afstempelingen én deze keer, heeft Willebroek, weliswaar een paar afstempelingen, kunnen bekomen.

A) De propagandastempel, ook wel vlagstempel genoemd.

Oorspronkelijk werden de postzegels in de postkantoren door een manuele, enkelvoudige datumstempel ontwaard. Tot

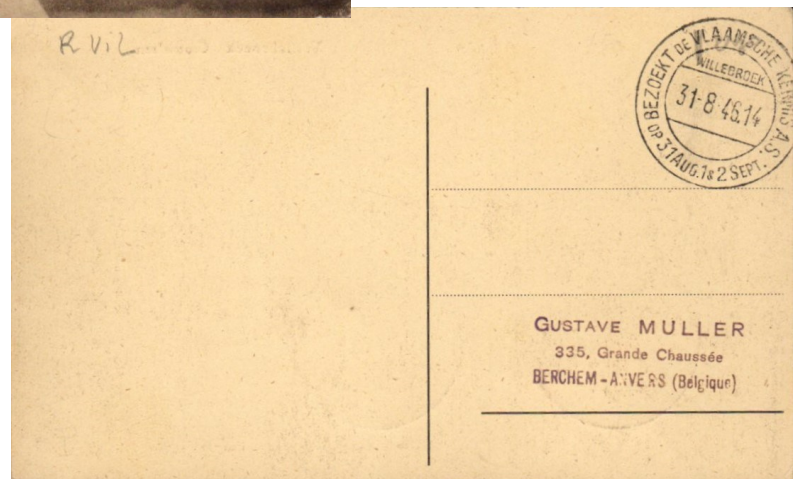
Postkaart met een afstempeling van Willebroek: één zonder lijnenspel

men ontdekte, dat men, via een mechanische afstempeling, links of rechts van de datumstempel, een bepaalde tekst of bericht, met één en dezelfde stempelslag op de brief kon plaatsen. Deze vlagstempels, hadden ook als voordeel, dat men, met één slag, meteen verschillende postzegels naast elkaar kon ontwaarden. Als er tijdelijk, geen slogan werd gebruikt, werd deze tekst door een golvend lijnenspel vervangen. Terwijl de grote postkantoren al begin 1900 over automatische stempelmachines beschikten, duurde het tot de jaren 50 en 60, alvorens deze ook beschikbaar waren in de kleinere kantoren; in Willebroek gebeurde de invoering ervan, midden 1965.

Postkaart met een afstempeling van Willebroek: één met lijnenspel

1946 : BEZOEKT DE VLAAMSCHE KERMIS A.S. WILLEBROEK OP 31 AUG.1&2 SEPT.

Ik bezit twee soortgelijke kaarten, beide met als afstempelingsdatum : 31 augustus 1946.

Aangezien deze afstempeling dateert van voor de invoering van de mechanische stempels, is alles gegroepeerd in de datumstempel zelf, wat dus volledig afwijkt van het latere (normale) formaat van dit soort afstempelingen. Aangezien ik er nog niet was en ik over deze afstempeling geen groene info-kaart bezit, ontbreken verdere gegevens. Ik en mijn collega's postzegelverzamelaars hebben nooit kunnen achterhalen, wie de organisator was én waar deze Vlaamse kermis plaatsvond.

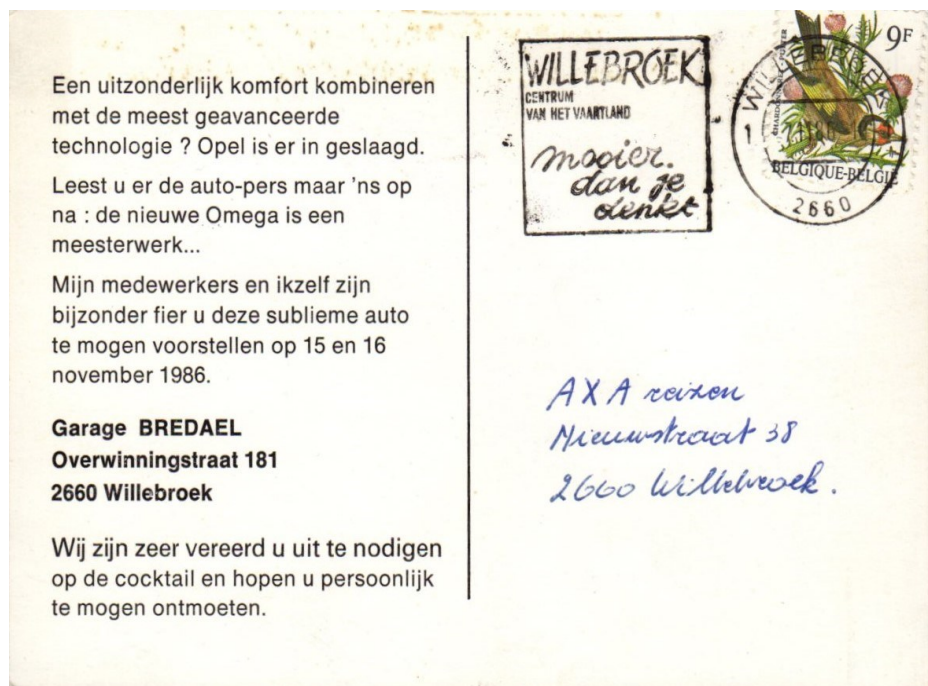
Maar misschien kunnen jullie mij wel helpen, bij het vinden van een antwoord op het bovenstaande. Alle info kan doorgemailed worden naar guido.van.humbeeck@outlook.com Wellicht zijn ook andere Willebroekenaars nieuwsgierig naar de uiteindelijke oplossing van dit mysterie.

a) 1986/1988 : WILLEBROEK CENTRUM VAN HET VAARTLAND mooier dan je denkt

Legende : een mooi voorbeeld van het lokaal gebruik tussen twee Willebroekse handelaars, die, ondertussen, allebei verdwenen zijn !

Gebruiksperiode vanaf 29 juli 1986 (zonder een einddatum op de infofiche vermeld, wat eerder uitzonderlijk is).

De oudst bekende afstempelingsdatum in mijn bezit dateert van 28 december 1988, méér dan een jaar en half na de ingebruikstelling van deze stempel, wat dus echt wel lang is.

Deze propagandastempel werd door de gemeente Willebroek aangevraagd om gedeeltelijk het nega-

tieve imago van Willebroek op te poetsen. Willebroek kwam, toentertijd, in een negatief daglicht te staan door de aanslepende milieuproblemen i.v.m. de luchtverontreiniging door “den ammoniak (ECASED)” in Willebroek Noord; en dit tot in de nationale pers.

Tot hier, de propagandatempels, want, na opeenvolgende reorganisaties bij Bpost wordt de gewone briefwisseling niet langer in de plaatselijke postkantoren afgestempeld; wat ook het definitief einde betekende van dit soort van stempels.

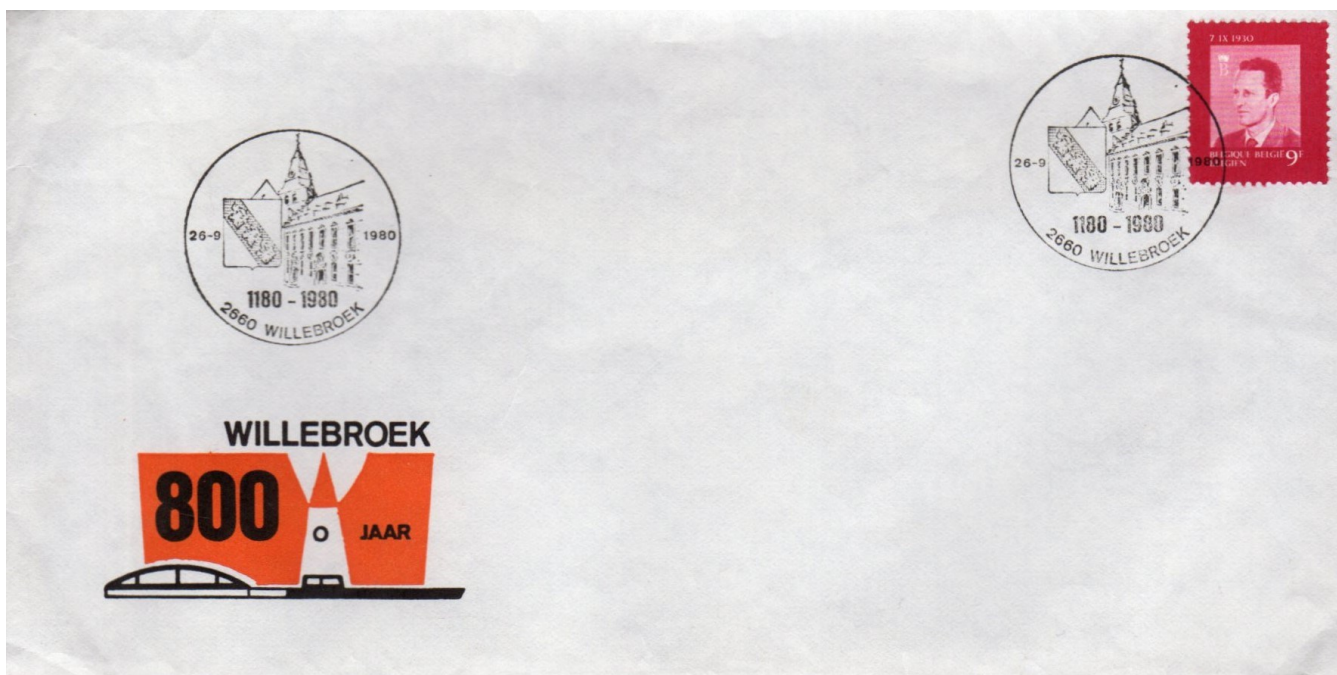
B) Speciale gelegenheidsstempel

Het onderscheid met de propagandastempels is drieërlei. Deze stempels werden nooit door een gewoon postkantoor geplaatst, maar uitsluitend, door een postbediende buiten de postkantooruren, op de dag of dagen én op de plaats, waar een bepaalde manifestatie, zoals een tentoonstelling, een beurs, een viering of iets dergelijks, doorging. Daarnaast kon de afstempeling gebeuren op om het even welk document. Tenslotte werd alleen de briefwisseling, die, in de speciale brievenbus ter plaatse werd gestoken, effectief verzonden.

a) Fort Van Breendonk

Wat de afstempelingen i.v.m. het Fort Van Breendonk betreft, verwijst ik naar mijn artikel in het vorige nummer (daarbij, werden deze stempels bijna allemaal in Breendonk geplaatst).

b) Willebroek 800 : 26-9-1980 (afbeelding : wapenschild gemeentehuis kerk) 1180-1980

niet verstuurde brief met het Willebroek 800 embleem (zie uitleg hieronder)

“Op vrijdag 26 september 1980 van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur zal op het gemeentehuis een voor-

lopig postkantoor functioneren. Een bijzondere dagtekenstempel ter herinnering aan deze manifestatie werd in gebruik gesteld. Het motief van de stempel, de Sint-Niklaaskerk, het wapenschild en het Willebroekse gemeentehuis is getekend door de Willebroekenaar Lucien Verhavert, de ontwerper van het embleem van 'Willebroek 800'. De postzegelverzamelaars en andere souvenirjagers, die de afstempeling van al dan niet op briefwisseling geplakte geldige postzegels wensen te bekomen, kunnen zich tot het voornoemd gelegenheidskantoor wenden.

Tijdens het volledige weekeinde zal de filatelistische club De Naeyer bij dit gebeuren een postzegel-tentoonstelling opzetten in de vergaderzaal van het gemeentehuis.", volgens een artikel verschenen in Klein-Brabant Vaartland op 26 september 1980.

het bewijs, dat de postbediende echt om het even wat afstempelde, als er maar een geldige postzegel op kleefde !

c) 1989 : KONINKLIJK TECHNISCH ATENEUM 25 JAAR KTA (logo) 27.05.89

Een gelopen buitenlandse brief, met aantekenstrookje (normaal alleen in de post beschikbaar).

Ter gelegenheid van een filatelistische tentoonstelling, georganiseerd naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van het Koninklijk Technisch Atheneum van Willebroek, op 27 mei 1989, van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur, zal een voorlopig postkantoor functioneren, met als motief van de stempel het logo van de school (volgens groene mededelingskaart – Postdienst der Regie der Posterijen)..

Tegelijkertijd werd een speciale postkaart uitgegeven met een close-up van een stuk van de gevel, waarop zowel het logo, als de naam van de school zichtbaar was; zowel de toenmalige benaming, als het logo zijn allang van de gevel verdwenen, nu het Atheneum Willebroek, campus De Vaart een onderdeel uitmaakt van het GO! Onderwijsnet. Een groot wit bord met o.a. het veelkleurige, nieuwe logo hangt momenteel op ongeveer dezelfde plaats.

Ook dit is een afgesloten hoofdstuk, wat Willebroek betreft, want er worden nog alleen, bij de voorverkoop van de gelimiteerde postzegels, dergelijke gelegenheidsstempels aangemaakt.

De volgende keer, komen nog een aantal andere filatelistische stukken aan bod, die de moeite zijn om in een heemkundig blad te laten verschijnen.

Tenslotte ben ik benieuwd of, na meer dan veertig jaar zoeken, één van de abonnees wat informatie kan bezorgen over de Vlaamse Kermis, die in 1946 in Willebroek is door gegaan. Duimen, maar.

Guido Van Humbeek
postzegelverzamelende Willebroekenaar

Ken uw Blaasvelders!

Naar aanleiding van de 900ste verjaring in 2025, willen we toch wel wat vertellen over onze nu gefusioneerde vroegere gemeente Blaasveld.

En we kunnen er niet vroeg genoeg over beginnen, want we denken wel dat iedereen van onze vroegere gemeente iets heeft te vertellen.

Onze woonplaats is dikwijls van naam aangepast met de vele taalwijzigingen en nieuwe spellingen. Vanaf nu noemen we ons zelf "Blaasvelders". En... we zijn vertrokken!

Onze burgemeesters

De gemeente heeft in veel zaken zelfbestuur.

Aan het hoofd staat de gemeenteraad. Deze wordt verkozen door de inwoners van de gemeente.

De voorzitter van de gemeenteraad (gemeenteraadsleden) is de burgemeester. Deze wordt benoemd en bijgestaan door een aantal wethouders, schepenen genoemd. Samen met de burgemeester vormen zij het dagelijks bestuur van de gemeente.

Het gemeentebestuur heeft helpers bij de uitvoering van taken: de ambtenaren.

De burgemeester wordt ook weleens burgervader genoemd. De burgemeesters van onze gemeente Blaesfelde (1125), Blaisevelde, Blaisfelde, Blaesvelt en Blaasveld:

Hugo De Bruyne	1503	Peter Verschueren	1691
Joos Wijts	1525	Jan Rongé	1698
Philip Huyghe	1543	Cosmas De Boeck	1719
Joos Vrancx	1570	Antoon Van Rijn	1734
Peter Willems	1583	Peter Janssens	1764
Helias Hendricx	1613	Philip Peeters	1775
Adriaan Goeters	1630	Jan Ceurvorst	1796
Peter Guns	1655	Charles du Trieu de Terdonck	1816-1821
Peter Peeters	1677	P. J. Janssens	1821- ?

Vanaf 1830:

Alexandre Wouters de Jauche	1830-1886
Albert Lefebvre	1886-1911
Ludovic Lefebvre	1911-1944
Anatole Lefebvre	1944-1958
Florimond De Kock	1958-1966
Albert Goossens	1966-1972
Jan Langenaken	1972 – fusie

Een beetje meer uitleg over onze burgervaders vanaf 1815, toen we van Frankrijk plots bij Nederland kwamen om 15 jaar later ons onafhankelijk België verkregen.

Charles Augustin Jean du Trieu de Terdonck

Geboren te Mechelen op 2 september 1790 en er overleden op 15 januari 1861. De Familie du Trieu behoorde al sinds 1737 tot de Mechelse notabelen. Zijn grootvader Pierre werd in 1781 door keizer Jozef II in de erfelijke adel opgenomen.

Zijn vader Charles Maximilien was advocaat bij de Grote Raad van Mechelen en zijn moeder heette Anne Caroline de Meester.

Charles Augustin verkreeg in 1817, onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, erkenning in de erfelijke adel en werd benoemd tot Ridder. In 1841 kreeg hij vergunning, voor hem en zijn nakomelingen, om "de Terdonck", aan zijn naam toe te voegen.

Hij trouwde in 1811 met Barbe Pierets (1791-1862), dochter van de Mechelse burgemeester Pierre Pierets (1809-1813) en ze kregen acht kinderen.

In 1816 werd hij burgemeester van Blaesvelt en van 1818 tot 1821 was hij tevens burgervader van Heffen.

Van 1840 tot aan zijn dood was hij gemeenteraadslid van Mechelen, maar daar greep hij echter naast de burgemeesterszetel.

De burgemeestersfamilie Wouters de Jauche en Lefebvre

Deze familie zou het 128 jaar volhouden om de burgemeesterssjerp bij zich te houden.

Wouters de Jauche was een Zuid-Nederlandse adellijke familie.

Onze eerste burgemeester van Blaesvelt in het onafhankelijke België was **Alexander Wouters de Jauche**: burgemeester van 1830 tot 1886, geboren te Brussel op 6 januari 1799 en overleden in Blaesvelt op 15 mei 1886 (begraven rechts onder de kerk). Hij huwde te Brussel op 12 mei 1823 met Jeanne (Jenny) Caroline (Charlotte) Wau-

tters de Besterfelt, geboren te Brussel 18 mei 1804 en er overleden op 4 februari 1874, en begraven in de familiekerk te Blaesvelt.

Onze eerste Belgische burgemeester was ook lid van het Congres van 1830. Zijn naam werd uiteraard in de herdenkingszuil van de Congreskolom te Brussel gebeiteld.

Zij hadden twee kinderen:

- Sophie Joséphine Marie Wouters de Jauche: ° Brussel 17 mei 1829; † Brussel 30 mei 1913, ongehuwd.
- Marie Théodore Anne Wouters de Jauche: ° Brussel 27 juli 1827; † Blaesvelt 10 oktober 1902.

Zij was gehuwd met **Lodewijk Lefebvre** te Brussel op 27 april 1852.

Lodewijk Lefebvre: geboren te Brussel op 23 maart 1824 en overleden te Blaesvelt 26 augustus 1889, zoon van Jonkheer advocaat Albert (1782-1861) en van Marie-Théres de Steenhaut (1785-1830).

Lodewijk Lefebvre en Marie Wouters moet een heel vruchtbaar koppel geweest zijn, met hun 14 kinderen (8 dochters en 6 zonen).

Jeanne (1853-1897)	8	Anne (1863-1866)
Albert (1854-1911)(*)	9	Eulalie (1864-1869)
Alexandre (1855-1908)	10	Léontine (1866-1919)
Marie (1856-1929)	11	Ludovic (1867-1944)(*)
Louise (1858-1910)	12	Alphonse (1869-1870)
Caroline (1860-1863)	13	Isabelle (1812-1879)
Charles (1861-1936)(**)	14	Anatole (1874-1958)(*)

(*) Burgemeester te Blaesveld.

(**) Burgemeester te Ruisbroek (provincie Antwerpen).

In 1835 wordt het gemeentehuis gebouwd onder het bestuur van Alexander Wouters de Jauche. Dit werd uitgevoerd door de gebroeders – aannemers De Graeve uit Dendermonde, voor de prijs van 4.887 Belgische frankes.

Het bevatte een portaal met twee zuilen, een voorportaal, vergaderingszaal, alsmede bureaus voor de burgemeester en voor de secretaris, een wachtzaal zijwaarts en een prison in het “souterrain” onder het kabinet van de burgemeester, waar naast “een gemak met een beerput”. Men noemde dit gebouw destijds “Wit Huis”.

Gemeentehuis Blaesveld 1835-1914 (Wit Huis) – Postkaart uitg. Thomas frères et sœur.

Bij de foto: Links op de foto: huis met lange vlaggenstok werd later Café 't Wit Huis, vernoemd naar het vroegere gemeentehuis aan de overkant.

In 1914 werd op een gemeenteraad beslist, het gemeentehuis met alles erop- en eraan te verkopen voor afbraak. Het hoogste bod was 235 Belgische frank.

Albert Alexandre Jacques Marie Ghislain Lefebvre: de tweede oudste van deze 14 kinderen van Lodewijk Lefebvre en Marie Wouters, en kleinzoon van Alexander Wouters de Jauche en Jeanne Wauters de Besterfelt.

Burgemeester van Blaesveld van 1886 tot 1911, geboren te Brussel op 23 maart 1854 en overleden te Blaesveld op 18 november 1911 (pneumonie) op kasteel “Ten Berg”. Begraven te Blaesveld op 22 november 1911 en bijgezet in de familie-kelder, hij was advocaat en vrijgezel. Zijn begrafenis werd bijgewoond door Z.E. Kardinaal Mercier, ministeriële afgevaardigden en andere hoogwaardigheidsbekleders. Van de Blaesvelddenaren stonden er zoveel buiten als in de kerk zelf.

Ludovic Alexandre Joseph Marie Ghislain Lefebvre: de elfde in de rij van 14 kinderen. Burgemeester van Blaesveld van 1912 tot 1944. Geboren te Brussel op 9 december 1867 en overleden op 3 november 1944 op het kasteel “Ten Berg”. Hij werd ook bijgeplaatst in de Blaesveldse familie-kelder. Hij was eveneens zoals zijn 13 jaar oudere broer Albert ongehuwd.

Onder zijn beleid werd in 1921 het huidig gemeentehuis en de pastorie gebouwd. In 1923 liet hij het kasteel “Ten Berg” bouwen, zoals wij het nu nog kennen.

Anatole Albert Marie Ghislain Lefebvre: de jongste van de veertien kinderen. Burgemeester van Blaasveld van 1945 tot 1958. Geboren te Brussel op 2 mei 1874 en overleden te Willebroek op 4 november 1958 en bijgeplaatst in de familiekerelder te Blaasveld.

Jonkheer Anatole Lefebvre was vrijwilliger in de oorlog 14-18. Hij was de laatste uit de burgemeestersfamilie Lefebvre, een stam die is uitgedoofd in 1985, en ongehuwd zoals zijn broers voorgangers.

Bijvoegsel:

Charles Lefebvre: was de 7de in deze reeks van 14 kinderen.

° 1861 te Blaesvelt 3 juni.

† 1936 te Etterbeek 3 augustus.

Hij was burgemeester van Ruisbroek (Sauvegarde) van 1901 tot 1920, kasteelheer, senator en gehuwd in 1893 met Marie van Nyen de Bruyne (1872-1949), woonden in "Hof ter Zielbeek". Zij huwden te Blaesvelt op 11 juli 1893 en kerkelijk in Ruisbroek op 12 juli 1893.

Burgemeesters en gemeentebesturen tijdens de bezetting

Toen men in oktober 1938 gemeenteraadsverkiezingen hield in België, kon er niemand vermoeden welke grote veranderingen er tijdens deze legislatuur zouden plaatsvinden.

Vanaf mei 1940 werd België bezet door Duitsland. Er zouden tijdens deze bezetting verschillende maatregelen genomen worden waarmee de bezetter een sterkere greep kon krijgen op het lokale bestuur. In de bezettingsperiode werden verschillende acties uitgevoerd door de bezetter, om Duitsgezinde aan de macht te brengen in de nationale en de lokale politiek.

Er wordt nagegaan welke mogelijkheden er waren om iemand af te zetten als lokaal mandataris.

Bij het begin van WO II ontstond er paniek onder de Belgische bevolking en vele sloegen op de vlucht waaronder ambtenaren die op hun post hadden moeten blijven.

De postverlating van gevluchte ambtenaren werd door de Duitse bezetter als zuiveringsmiddel gebruikt om ze uit de administratie te zetten, o.a. voor niet-Duitsgezinde ambtenaren.

In Blaasveld kreeg één persoon af te rekenen met postverlating, dit was de burgemeester Ludovic Lefebvre die wel verklaarde dat dit was op aanraden van zijn dokter, op 73-jarige ouderdom.

Door zijn ouderdom moest hij wel vervangen worden. Aanvankelijk werd eerste schepen Florimond De Kock, dienstdoend burgermeester, ook met toestemming van de Duitse overheid.

Uiteindelijk werd deze toestemming opnieuw ingetrokken nadat de Kreiskommandant zelf een kandidaat had voorgedragen.

De kandidaat was Jan Van de Vondel, een VNV-lid als enig kandidaat.

Hij werd op 11 december 1941 benoemd tot burgemeester.

Ondanks twee klachten in de loop van de bezetting, de eerste voor het onrechtmatig uitdelen van aardappelzegels, de volgende voor het onrechtmatig uitdelen van fietsbanden, zou hij burgemeester blijven tot aan de bevrijding in 1944.

Burgemeesters na WO II

Ludovic Lefebvre overleed op 3 november 1944. Hij werd tot na de volgende verkiezingen van 24 november 1946 voorlopig opgevolgd door zijn broer Anatole Lefebvre.

Na de verkiezingen van 1946 werd Anatole Lefebvre benoemd tot burgemeester, en zal dat blijven tot aan zijn dood in 1958.

(Jan) Florimond De Kock

Na meer dan 25 jaar schepen te zijn geweest, werd Florimond na het overlijden van Anatole Lefebvre in 1958 tot dienstdoend burgemeester benoemd, en bij K.B. van 31 december 1958 tot burgemeester van Blaasveld.

In het dagelijks leven was hij notarisklerk. Van geboorte was hij Bomenaar, geboren op 31 oktober 1895. Hij huwde met Carolina (Clementina) Pauwels geboren in Bornem en één jaartje jonger was dan hij.

Onder zijn beheer kwamen er wachthuisjes aan de autobushaltes, en ook de straatverlichting werd onder handen genomen.

Hij was burgemeester van 1959 tot 1966 en overleed te Bornem op 17 januari 1978. Zijn echtgenote overleed te Mechelen op 30 mei 1991.

(Johannes) Albertus Goossens

(Johannes) Albertus Goossens

Oud-burgemeester verdronk in het Zeekanaal 1979. Foto: Bob Coecke

Geboren te Blaasveld op 23 augustus 1917 en was secretaris - vakverbond.

Hij was gemeenteraadslid sedert 1952, schepen van 1958 tot 1965 en burgemeester van 1965 tot 1971.

Oud-strijder en Krijgsgevangene 1940-1945.

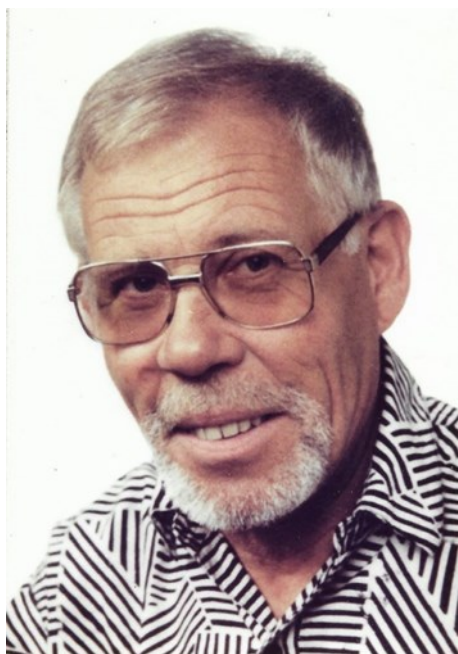
Tijdens zijn legislatuur gebeurden er verschillende verbeteringen en modernisering en verlichting. Eveneens werden de nutsleidingen niet vergeten.

Den "Bère", zoals men hem noemde werd weduwnaar van Maria Janssens, later van Joanna Doms en huwde met Joanna Van Pée.

Op maandag 5 februari 1979 reed oud-burgemeester van Blaasveld, Albert Goossens door een onbekende oorzaak, omstreeks 11.30 u. met zijn auto in het zeekanaal te Willebroek, aan de hoek van de Floridastraat en de Westdijk, en verdronk achter het stuur van zijn wagen.

Op zaterdag 10 februari 1979 had de teraardebestelling plaats op het gemeentekerkhof van Blaasveld.

Jan Antoon Maurits Langenaken

Jan is geboren te Leuven op 25 december 1928, dus een kerste-kind. Hij huwde Irène Torbeyns, geboren te Vilvoorde op 18 augustus 1931. Zijn hobby was "reizen naar het verre Oosten". Hij was leraar aan de Middenschool te Mechelen en actief in de vakbond en de politiek.

In zijn bestuursperiode werkte men aan de riolerings- en wege-niswerken, voetpaden, parkjes en volledige straatverlichting langs de Mechelsesteenweg.

Het aansluiten bij de huisvuilverbrandingsinstallatie en het ge-bruik van huisvuilzakken in polyethyleen stonden ook op zijn programma.

Hij werd de burgervader van de laatste gemeenteraadverkiezing in Blaasveld, van 1971 tot de "fusie".

Hij overleed op 26 mei 1994 in Phuket (Thailand).

En ... de laatste "gemeentecenten" gingen naar de aankoop van park "Bel-Air", de verlichting van het basketplein en de parking kerkplein. Het kabel- en gasdistributienet werd uitgebreid!

En ... de "pot was leeg", leve Willebroek!

Onze veldwachters

Veldwachters waren uit de plattelandsgemeenten vroeger niet weg te denken.

Bij familie- of burenruzies werd zij er bij gehaald.

Bij sportgebeurtenissen, kermissen en allerhande plaatsaanduidingen bij gemeentelijke evenementen moest hij er zeker bij zijn.

De weekend-nachtronde doen was zijn liefste job. Daar betrapte hij late cafébezoekers en tooghan-gers na sluitingstijd. Maar soms durfde hij ook al eens zelf zondigen als hij mee kon "pintelieren".

Van 1830 tot onze fusie kenden wij 7 veldwachters of zoals U wil: "de garde", de "champetter" of de "gardevil".

Verstraeten, Judocus Gené, J. F. Nauwelaerts, Fidelius Engelbert Gené, Guilielmus (Willem) Gené was de zwager van gemeentesecretaris Louis Van Baelen, Frans Vleeschouwers, "garde" van na WO I tot 1956.

Jules Van Dam, "garde" van november 1956 tot eind november 1975.

Dan was er nog Jef Van Zaelen, (schrik van de Blaasveldse kinderen). Jef was geen champetter, maar droeg een afgedankte kepie van Frans Vleeschouwers! Hij was gemeentewerknemer en grafmaker, maar bij wielervedstrijden, processies en andere aangelegenheden speelde hij "garde cham-petter" (†.1965).

Guilielmus (Willem) Gené was de zwager van gemeentesecretaris Louis Van Baelen.

Veldwachter
Jules Van Dam

Veldwachter
Frans Vleeschouwers

Veldwachter
Guilielmus (Willem) Gené

*Optocht gekiekt voor café "Vriendenkring" achter de kerk, nu beenhouwerij Mertens.
Vooraan Jef Van Zaelen, gemeentewerkman, grafmaker en
soms... dienstdoende hulpveldwachter*

Bronnen:

Emmy Steenackers: Thesis 2005-2006, Universiteit Antwerpen, Dep. Geschiedenis.

Karel De Decker: allerlei artikelen.

Private collectie van François De Pauw († Bornem, 2015).

Freddy Moeremans: *Blaasveld mijn dorp*, D-1978-2290-03.

URL: <http://www.odis.be/lnk/P5-429>.

Wikipedia.

Odis databank.

Généalogie du Trieu, in: *Annuaire de la Noblesse de Belgique*, Brussel, 1874.

Eigen archief.

Fons De Bondt

Beroepsbezigheden en handelszaken te Klein-Willebroek in 1948

Inwoners: 889 + de Schippersschool (leerlingen en zusters)
Huizen: 242 + vijf woonschepen

Winkels allerhande	17
Herbergen	25
Scheepswerven	2
Sloopwerf	1
Zoutziederijen + kolenmagazijn	2
Brouwerijen	1
Schrijnwerkerijen	4
Botenmakers en scheepsmateriaal	2
Nieuwwasserij en ververij	1
Garage	1
Slachters	3
Biersteker	1
Aanneming voor waterwerken	1

Lonen en personeel

<i>Bedrijf</i>	<i>Aantal personeels- leden</i>	<i>Max. uurloon</i>	<i>Min. uurloon</i>
Dumon Vander Vin	112	14,14 fr.	9,15 fr.
EHBA	163	14,65 fr.	9,35 fr.
Oomes	68	18,35 fr.	12,35 fr.
Spillemaekers	38	18,35 fr.	12,35 fr.
Engelen	84	18,35 fr.	12,35 fr.
Scheltjens	3	16,75 fr.	13,65 fr.
Cool	7	15,60 fr.	13,25 fr.
Saerens	1	16,30 fr.	
Cornelis	5	16,30 fr.	14,70 fr.
Lamot	7	14,30 fr.	13,80 fr.

Beroepsbezigheden en handelsactiviteiten per straat in 1848 en vroeger

Oostvaarddijk

Scheepswerf- en afbraakwerken Engelen / Scheepswerf Oomes.

Scheeps- en afbraakwerken	I. en L. Engelen
Nr. 2 Scheepswerf Oomes	Albert en Arnold Oomes
Nr. 3 Café "l'Avenir"	Regina Claes
Café "Het Sas"	Maria Van Akelijn
Nr. 9 Café "Duinsport" / Haarkapper	Henri Van den Eede
Kruidenierswaren en groenten	Elisa Smets (Wed. Van den Eede)
Nr. 10 Café "Bij de Michel"	Clement Van Doorslaer
Nr. 11 Vlees- en vleeswaren	Maurice Henrard
Nr. 13 Café "Drijster"	Armand Verheyden
Nr. 15 Café "Vergeet mij niet"	Hendrik Smets
Nr. 17 Scheepsbenodigdheden en verf	Wed. De Backer-Sarens
Nr. 18 Café / haarkapper / rokersgerief	Josephus Smets
Nr. 22 Textiel en mercerie + kruideniers- waren / marktkramer	Albrecht Van den Brande
Nr. 25 Verf en borstels + sloopschrijnwerk	Albert Mees
Nr. 33 Kruidenierswaren	Noël Valcke
Nr. 34 Vlees- en vleeswaren	Saturn De Mol
Nr. 41 Kruidenierswaren, textiel en mercerie "In de Kabas"	Jan Sarens (Jan kabas)
Nr. 43 Zoutziederij	Medard Cool
Nr. 47 Café "De Nieuwe Bolbaan"	Lodewijk Van Horen
Nr. 49 Boten, masten- en riemenmaker	Raoul Cornelis
Nr. 53 Scheepssmederij	Frans Gregoir
Nr. 71 Oude metalen	Emiel Van Neck

Hoofd

Nr. 1 Brouwer	André Van Reeth
Nr. 2 Café "Het Veerhuis"	Hector Hofenboom
Nr. 3 Café "In de Scheepswerf"	Jaak Michiels
Nr. 5 Scheepswerf	Ivan Spillemaeckers

Sasplein

Links: Café "Max" nr. 7- Café "Plaza" nr. 9 – "Volkshuis" – "De Oude Vaart" (nu Sachetti's, 2023).

Nr. 1	Café "De Vrije Sleep"	Joanna d'Hondt
Nr. 2	Café "Welkom"	Mathilda Stevenheydens
Nr. 7	Café "Max"	Frans en Virginia Vinck
	Scheeptimmerwerk	Frans De Vos
Nr. 9	Café "Plaza"	Ernest Verbesselt
	Café "Volkshuis"	Martha Hofenboom
Nr. 11	Kruidenierswaren en mercerie	Frans Siebens
Nr. 12	Café "Yacht Club"	Sidonia Smets
Nr. 13	Café "De Ster"	Camille Herremans
Nr. 14	Vlees- en vleeswaren (paarden- beenhouwerij)	Antoon Brems
nr. 15	Kruidenierswaren, likeuren, groenten	Karel Moeremans-Somers
nr. 17	Kruidenierswaren, textiel, mercerie, marktkramer	Lodewijk Struyf

Kruidenierswaren en mercerie Frans Siebens.

Antwerpsesteenweg

Nr. 1	Viswinkel	Karel en Anna Abts-De Gres
Nr. 9	Café "Jaschuis"	Frans Sleebus
Nr. 10	Café "De Groote Poort"	Hendrik Van Houdt
Nr. 13	Metser	Willem Daems
Nr. 20	Café "In den Ieren emmer"	Alida Somers
Nr. 30	Café "De Sportvriend"	Magdalena Coenen
Nr. 42	Garage	Petrus Heylen

Volksstraat

Nr. 20	Scheepstimmerwerk	Jan Vinck
Nr. 22	Kruidenierswaren	Irma Van Camp
Nr. 30	Soepbedeling	Frans Somers; Frans Mertens
Nr. 33	Café "Het Houten Huisje"	Achiel Braet
Nr. 34	Biersteker	Philemon Van Hooymissen
Nr. 47	Naaister	Maria Pauwels
Nr. 29	Café "Gildenhuis"	Martinus Van Hove, Odonne Defraïne
Nr. 61	Schrijnwerkerij	Bernard Schoeters
Nr. 77	Café	Victor Poupaert

Schoolstraat

Nr. 10	Café	Henri De Coninck
Nr. 18	Kruidenier en mercerie	Frans De Grootd
Nr. 22	Schrijnwerkerij	Louis Lauwers
Nr. 28	Kruidenierswaren	Wed. Sylvia De Gand-Waets
Nr. 47	Gemeenteschool	

Westvaardijk

Nr. 6	Nieuwwasserij en ververij	Frans Van Trier
Nr. 11	Schippersschool 1947-1948	153 leerlingen, 5 leerkrachten
Nr. 12	Zoutziederij en kolenhandelaar	Alexander Scheltjens
Nr. 21	Café "'t Welzijn"	Victor De Roeck, Julia Mertens
	Waterwerken, Openbare Werken	Dumon Vander Vin

Gegevens en foto's: Jan Van Asbroeck

Pastoor Joannes Benedictus De Clerck

In 1794 kwamen onze streken hopeloos onder de macht van de Franse Republiek. De beoefening van de erediensten buiten de kerk werden verboden, hieronder vielen ook de processies die bij speciale gelegenheden door onze dorpen trokken.

Talrijke priesters werden aangehouden en verbannen naar Franse tuchthuizen of naar de verschrikkelijke eilanden rond Cayenne (havenstad in het Franse Guyana, Zuid Amerika). Onder hen ook E.H. Moons, onderpastoor van Boom en E.H. Havelange die toen hoogleraar was te Leuven.

Pastoor J. B. De Clerck trok zich van deze verordening weinig aan en stoorde er zich niet aan om verder te doen zoals het in zijn aard lag.

Hij werd hiervoor ernstig berispt door de “Commissaire du Directoire Exécutif près l’Administration Municipale du Canton de Willebroeck”.

Er werd de pastoor ten laste gelegd dat hij meermaals wanordelijkheden veroorzaakte bij gelegenheid van zijn godsdienstige plechtigheden in het publiek (processies) en dat die dan beëindigd moesten worden.

Zijn doen en laten werd door de administratie nauwlettend in het oog gehouden.

Op 30 april 1797 werd de wet van 7 vendémiaire an IV (29 september 1795) in voege gebracht in het kanton Willebroek. Deze wet eiste van de geestgelijkheid de belofte van onderdanigheid aan de Franse Republiek. Hiertegen reprecieerde en protesteerde de pastoor schriftelijk bij de Administratie van de beide Neten (Département des deux Nèthes).

Door de staatsgreep van de fructidoriens op 4 september 1797 moest iedere priester de eed van haat aan het koningschap en van trouw aan de Franse republiek afleggen. (Ik zweere haet aen het Koninkdom en aen de regeerings-loosheyd ende Getrouwheyd aen de Republiek ende aen de Constitutie van het jaer Dry.)

Pastoor De Clercq weigerde dit te doen.

Hij schreef een klinkende protestbrief aan “l’Administration centrale du Département des Deux Nèthes” die ondertekend werd door hemzelf en door zijn onderpastoor Walter Bernard Loosen. Dit was een gedurfde en gewaagde onderneming.

Bewust van de gevaren en bereid zijn leven te geven voor de waarheid en de heiligheid van onze godsdienst verzocht hij om een “pasport” om zich naar Leuven te begeven. Een agent, Cornelius Vandebroeke vroeg hem duidelijk de tijd op te geven wanneer hij naar Willebroek zou terugkeren waar de pastoor onbevreesd op antwoordde dat hij drie dagen later zou terug zou zijn zoals hij het zich had voorgenomen. Maar door allerlei omstandigheden keerde hij een dag later terug. Op dezelfde avond dat men dacht dat hij thuis zou zijn (na drie dagen dus) kwam agent C. Vandebroeke samen met zes “Gens-d’armes” om hem te vangen of aan te houden.

Dat mislukte omdat een van zijn vrienden hem tijdig waarschuwde in de omgeving van Mechelen toen hij op terugreis was van Leuven. Hij zou worden aangehouden en mogelijk gedeporteerd worden. Trouwens op 6 januari 1798 werd tegen hem de deportatie uitgesproken.

In 1798 moest Pastoor De Clerck zijn pas ontstane vergadering in de steek laten en de weg van de ballingschap opgaan. Pastoor De Clerck vluchtte over de grens naar Duitsland.

Hij kon tijdig uitwijken en ging in ballingschap naar Emmerich aan de Rijn (januari 1798), het jaar van de Boerenkrijg) nadat hij eerst zijn huisraad had uitgedeeld. Hier verbleven ook Kardinaal von Frankenberg (hij was graaf Johann Heinrich von Frankenberg, geboren te Gross-Glogau (Silezië) op 18 september 1726 en overleed in Breda op 11 juni 1804) alsook bisschoppen en prelaten alsmede vooraanstaande leken.

J. B.

Le 9. Floréal 1797.

Les Soussignés Ministres du Culte Catholique à Willebroeck à l'Administration Centrale du Département des Deux

Nets à usage des Citoyens de l'Etat.
du District de Louvain flor.

(Reçu par l'Administration Centrale du 7. Vendémiaire an 6.)

Citoyens Administrateurs!

La Loi du 7. Vendémiaire an 6. est publiée dans notre Canton Le 30. Avril 1797. (11. Floréal an 5). Elle nous a jetés dans la plus grande consternation nous trouvant dans cette terrible alternative de désobéir à La Puissance Civile ou de trahir notre conscience. Plusieurs à ce que nous avons appris vous ont déjà fait parvenir de l'expressions solides pour réclamer par votre entremise le Rapport de cette Loi. Nous nous joignons à eux et notamment aux Curés de La Commune d'Enders. Et d'ailleurs, j'espère Citoyens Administrateurs interdire à La Municipalité de Willebroeck au Commissaire du Directoire Exécutif près d'elle, et à tel autre que le Chêne puisse concevoir de donner suites aux pénalités que cette Loi décerne, jusqu'à ce que Le corps Législatif ait prononcé.

Salut & Respect.

Willebroeck 9. Mai 1797.
20. floréal 5. année Rep.

J. B. De Clerck Curé de Willebroeck
W. B. Loosen Vicaire de Willebroeck

Fotokopie van de brief van pastoor J. B. De Clerck en onderpastoor W. B. Loosen aan het "Departement der beide Neten".

Verduidelijking:

“Les soussignés ministres du culte Catholique à Willebroeck à l’Administration Centrale du Département des Deux Nèthes. Reclamant contre La Loi du 7 vendémiaire an 4.

Citoyens Administrateurs!

La Loi du 7 vendémiaire an 4 est publiée dans notre Canton le 30 avril 1797 (11 floréal an 5). Elle nous a jettés dans la plus grande consternation nous trouvant dans cette terrible alternative de desobéir à la Puissance Civile, ou de trahir notre conscience. Plusieurs à ce que nous avons appris, vous ont déjà fait parvenir de représentations solides pour réclamer par votre entremise le Rapport de cette Loi. Nous nous joignons à eux et notamment aux curés de la commune d’Anvers. Vous daignerez, j’espère Citoyens Administrateurs, interdire à la municipalité de Willebroeck, au commissaire du Directoire Exécutif près d’elle et à tel autre que la chose perisse concerner de donner suites aux pénalités que cette Loi decerne, jusque’à ce que le corps Législatif ait prononcé.

Salut et Respect

*Willebroeck, 9 Mai 1797
20 floréal 5. Année Rép.*

*J. B. De Clerck Curé de Willebroeck
W. B. Loosen Vicaire de Willebroeck”*

Vertaling:

“Door deze brief lieten de twee ondertekenaars weten aan het bestuur van het “Departement der beide Neten” dat de wet van 7 vendemiaire jaar 4 die in het kanton Willebroek werd gepubliceerd op 30 april 1797 voor hen grote verslagenheid heeft meegebracht en dat zij voor een grote beslissing staan: ongehoorzaam te zijn aan de Burgerlijke Macht of hun geweten te verraden. Zij hebben vernomen dat er reeds talrijke voorstellen gedaan werden om te protesteren tegen deze wet en dit door bemiddeling van het bestuur van het genoemde departement. Zij lieten weten dat zij zich voegden bij diegenen die protesteren en vooral bij de pastoors van Antwerpen. Zij hoopten dat het genoemde bestuur zo goed zou willen zijn tussen te komen om de toepassing van de laakbare wet te vernietigen.”

Twee jaar verbleef hij met bevriende uitwijkelingen in een woning tussen Elten (Duitsland) en 's Heerenberg (Nederland) om tenslotte in het begin van 1800 bij E.H. Schriks, pastoor van Wamel bij Thiel (NL) een dorp tussen Maas en Waal in te trekken.

Het deportatiedecreet was nog niet geheel of formeel opgeheven als pastoor De Clerck in de zomer van 1800 uit ballingschap terugkeerde naar Willebroek waar hij zich opnieuw met hart en ziel wijdde aan de parochianen en aan zijn geestelijke dochters, die hij intussen een levensregel had voorgescreven, helemaal doordrongen van zijn geest.

Maar zijn gezondheid was geknakt.

Pastoor De Clerck was een heilige voor zijn tijd en heiligen trekken sporen en laten dus ook sporen na.

Joannes Benedictus De Clerck werd zoals reeds vermeld “vrij jong” getroffen door een vreselijke ziekte die hij wellicht in ballingschap had opgelopen. Deze ziekte bezorgde hem zeer veel pijn en een vreselijke lijdensweg die tenslotte fataal afliep.

Ondermijnd en afgetakeld stierf hij te Willebroek aan een zware longziekte op 4 juli 1804 op een ouderdom van 50 jaar en 257 dagen.

Zijn laatste woorden die hij nog kon prevelen waren “Jezus, mijn liefde, Jezus, mijn al”!! Twee dagen later werd hij onder grote volkstoeloop begraven.

Een grafsteen in de buitenmuur van de Sint-Niklaaskerk herinnert ons aan pastoor De Clerck alsmede aan de familie Verdickt bij wie hij onder de Besloten Tijd enkele weken verbleef alsook aan de Mechelse minderbroeder J. Luyten die toen ook te Willebroek vertoefde.

Volgende tekst staat gebeiteld in de grafsteen van Jan Benedikt De Clercq:

**Uw tyd is kort
D.O.M.
Hier liggen begraven
Den seer Eerw. Heer Joes. Ben. De Clerck
Pastoor alhier
Sterft 4 july, oud 53 jaeren
Hy waekt onder en hoop der dooden.
Sr F. Verdickt sterft 8 februari 1808
Oud 68 jaeren
Jonffr. J. M. De Reuse syne huysvrouwe
Sterft 28 april 1806 oud 50 jaeren
Onzen tyd is een voorbijgaende schaduwe./
Sr. J. B. Verdickt hunne zone
Sterft 27 dec. 1813 oud 31 jaeren
In 't midden syner daegen.
Den Eerw. Pater G. Luyten Minderbroeder
Sterft 16 aug. 1808 oud 56 jaeren.
Gelyk zy malkanderen in hun leven bemind
Hebben, so syn sy in de dood niet gescheyden.
Heden wy, morgen gy.
R. I. P.**

Doch de tand des tijds heeft hier ook zijn werk gedaan waardoor een aantal woorden onleesbaar zijn geworden.

Melchior Quarteer: een omstreden figuur uit de Boerenkrijg

Het echtpaar Jan Petrus Quarteer (ontvanger op het Tolhuis te Schelle en Anne Ceulemans hadden negen kinderen waarvan er verschillende leidende figuren werden tijdens de boerenkrijg.

Melchior Quarteer, geboren te Schelle op 2 februari 1764. Zijn doopgetuigen waren: Melchior Ceulemans, Anna Capi-teijns, U Willebroek 26 oktober 1796. Werd door het Franse revolutionaire bewind aangesteld tot vrederechter te Boom. Bij het uitbreken van de Boerenkrijg wisselde hij van kamp en werd na verloop van tijd "generaal" van de Brigands. Hij was weinig succesrijk en sommige bronnen vermelden een gebrek aan koelbloedigheid. Op 23 oktober 1798 beschikte hij over 1.500 manschappen. Op 28 oktober 1798 werd hij

voor de krijgsraad gebracht en terechtgesteld te Willebroek. Hij was ongehuwd.

Jacob of Diego Quarteer, de stamvader der familie te Schelle, vestigden zich hier in 1675 en werd reeds ditzelfde jaar schepen. Hij was ongetwijfeld van Waalse afkomst. Jacobs Gansacker, heer van Schelle, benoemde hem in het jaar 1677 tot zijn schout of drossaard in onze gemeente, welke bediening hij eervol vervulde tot 16 april 1695, de dag van zijn overlijden.

Jan-Baptist Quarteer, zijn zoon, geboren in 1677, nam dezelfde bediening waar van 1701 tot aan zijn overlijden op 1 november 1706. **Peeter**, een andere zoon, procureur bij de vierschaar in 1690 was in 1717 notaris en ontvanger op het Tolhuis en huwde in 1718 met Maria-Catharina Parijs.

Het ontvangersambt op het Tolhuis was erfelijk geworden in de familie Quarteer: na het overlijden van **Antoon-Frans** werd het gegund aan **Jean-Pieter-Marten** (1780). **Guilielmus-Michaël Quarteer** werd tot ontvanger benoemd op 14 december 1789 door generaal van der Meersch in het kwartier van Hoogstraten en bleef dit ambt bekleden tot aan de afschaffing in 1792. Het bracht destijds 16 tot 1.700 gulden op.

Jan-Pieter Quarteer, † in 1789, op 73-jarige ouderdom, liet niet minder dan 10 kinderen achter, waaronder er vier in het leger der Brigands van 1798 worden aangetroffen.

Melchior Quartier, vrederechter van het kanton Boom, was een der voornaamste kopstukken van de opstand tegen het Frans bewind, aan hetwelk hij nochtans zijn betrekking te danken had. Door zijn invloed en zijn kennis – niet door zijn krijgsgenie, want dit betekende niets – hij klom achtereenvolgens tot de graad van generaal en bestuurde in het kanton Boom de krijgsmachten der Brigands, welke op 23 oktober 1798 tot 1.500 gewapende mannen beliep. De generaal wiens hoofd door de republiek op prijs was gesteld moest weldra hetzelfde lot ondergaan als zovele anderen die zich in opstanden aan het hoofd hadden gesteld, slachtoffer van een heilige zaak, welke hij met hart en ziel had verdedigd, werd hij op 28 oktober 1798, door de krijgsraad als Brigand veroordeeld en door de kop geschoten te Willebroek. Het is niet gebleken of hier verraad, omkoperij of afgunst in het spel was. Het is zeker dat de dood van Melchior Quarteer een diepe verslagenheid teweegbracht, welke niet van aard was om de heilige zaak des vaderlands te bevorderen.

Op 5 november daaropvolgend had de bloedige slag van Bornem plaats, waar de patriotten het onderspit moesten delven. De gemeente werd dezelfde dag grotendeels vernietigd door de vlammen.

Melchior Quarteer had drie broers die ook een grote rol speelde in de boerenopstand: **Jozef**, die kapitein en hoofd van de Brigands was; **Jan** en **Frans-Michiel**. Deze was priester en gewezen kloosterling, later werd hij pastoor te Boutersem-Overvelp en is aldaar op 4 maart 1834 overleden. **Philips**, een vierde broer, hoewel in de opstand niet betrokken, werd op 18 april 1799 op het Tolhuis ontdekt en naar de gevangenis gebracht.

Ten gevolge van deze gebeurtenissen was de familie Quarteer in verval gekomen: de reactie van 1815 bracht echter **Guilielmus-Michaël Quartier** aan het hoofd van de gemeente. Hij was burgemeester tot in 1818. Later treffen wij hem aan als secretaris. De burgemeester J.-B.-J. Van Montenaeken, ontsloeg hem in 1832 uit zijn ambt. Van zijn laatste bestaansmiddelen beroofd, liet de man opnieuw Jermiasklachten horen: de tussenkomst van de gouverneur van de provincie in zijn voordeel mocht niet baten.

Een ander figuur in de opstand was Karel Caïmo, de bezitter van het kasteel Ten Essche, nabij het Tolhuis, waarmee wij reeds kennis maakten. 't Was in dit kasteel dat de Patriotten van 1798 een geheime vergadering hielden. Het was geen wonder dat wij hem in de opstand van oktober 1798 betrokken zien.

Kasteel Ten Essche te Schelle

Wij schrijven daarover:

“Een andere aanhouding welke veel geruchten verwekte was die van Karel Caïmo van Brussel, welke met zijn vrouw, Helena Van der Kruysen, het kasteel het Tolhuis bewoonden, dat zijn vader Frans-Karel Caïmo, uit Antwerpen, toebehoorde. Het was in de nabijheid der gronden van het kasteel dat de Vlaandersche opstandelingen in den nacht van 20 tot 21 october waren ontscheept; Karel stond bekend als een der aanvoerders in den opstand en als hebbende verscheidene malen de wacht opgetrokken. Den 22 november werd hij in het kasteel van Antwerpen opgesloten en den 15 december gaf het Directorium bevel hem naar Parijs te voeren en eene huiszoeking bij hem te doen; op 25 mei werd hij weer naar België gestuurd en voor de krijgsraad van Gent verzonden. Hij beweerde met de gebroeders Quarteer geene andere betrekkingen gehad te hebben dan die van goed nabuurschap en volstrekt geen deel genomen te hebben aan de onlusten. Hij hield staan dat hij uit eigen beweging op 25 october naar Antwerpen was gegaan om het Middenbestuur in te lichten over de geheime gebeurtenissen van Schelle, alwaar men hem gedwongen had de wacht op te trekken. Hij werd den 24 juni vrijgesproken.” (J.F. PALMAERTS: uit: “De geschiedenis der boerenkrijg”, oktober-december 1798).

Als vrederechter, benoemd door de Franse overheid, stond hij tijdens de oktoberdagen in 1798 aan het hoofd van 1.500 Brigands. Beschuldigd van vermeend verraad zou hij op 28 oktober 1798 terechtgesteld zijn geweest. Van de feiten volgen hierna uittreksels uit de literatuur die echter geen duidelijk beeld geven van het gebeurde.

J.F. Palmaerts haalt in zijn boek “*Brabant tijdens de Franse Omwenteling*” het volgende aan:

“Melchior Quarteer, geboren te Schelle in 1764, tijdens de Brabantse Omwenteling kapitein der jagers van Tongerlo en later der dragonders, was vrederechter van Boom en hoofd der opstandelingen in het kanton. Veel is er over de dood van dezen kapitein geschreven. Volgens de Fransschen brieven, zou hij, van verraad beschuldigd, door zijn eigene mannen voor den kop geschoten zijn te Willebroek; volgens andere schrijvers, zou hij, beschuldigd doch vrijgesproken, later lafhartig vermoord zijn. Niets kunnen wij daarover met zekerheid vaststellen. Merken wij enkel op, dat van den eenen kant de Franschen geen beter lot aan hunnen grooten vijand wenschten en er zelfs een middel zochten om de tweedracht tusschen de Patriotten te zaaien; en van eene andere zijde dat het bijna niet aannemelijk is dat hij, die

goed en leven voor de vaderlandsche zaak veil had, die niet enkel zijne dorpingen doch ook zijne broeders tot den opstand aanzette, dat hij later de vaderlandsche zaak zou verraden hebben. Te meer hoe uitgelegd, indien de Franschen zoo zeker van zijne dood waren, het aanhoudingsmandaat tegen Melchior Quarteer op het einde van November uitgevaardigd?

P.J. Gebruers vermeld in zijn boek: "Eenige aantekeningen over den besloten Tijd":

In het Rijksarchief bevindt zich een stuk van 20 oktober, uitgevaardigd door Melchior Quarteer, bevelhebber van het Boerenleger te Boom. Het luidt:

"Wij M. Quarteer, Algemeen Luitenant van de Kristene Leger, ten gevolge van den krijgsraad daarover gehouden, wij benoemen de burgers Jan Frans Van Reeth en Egidius De Bruyn als schatbewaarders van ons leger, met bevel van aan de gemeenten Boom, Schel, Niel, Rumpst, Reeth en aan al de andere gemeenten in welke ons leger zich bevinden zal, eene krijgsbelasting op te leggen.

Er wordt hun ook bevolen van de openbare inzamelaars te dwingen hen het verzamelde af te nemen en het in de kas van ons Regiment te storten.

In elke gemeente zullen zij eene lichtung doen van 800 guldens en haar denzelfden dag in de kas van 't leger overbrengen. Van al de gestorte sommen zullen zij behoorlijk kwijtschrift geven, ieder onder zijne persoonlijke verantwoordelijkheid.

Get.: M. Quarteer
Algemeen Luitenant"

Wat echter onbegrijpelijk overkomt is vermeld in het boek van Arthur De Bruyne: "De Boerenkrijg", uitgeverij Davidsfonds, 1948, pagina 48:

... Zelfs een aanvoerder als Melchior Quarteer zou nog een onbegrijpelijk verzuim begaan. Een Frans koerier, die uit Parijs naar Antwerpen reisde, viel in de handen van zijn mannen. Hij deed hem aftasten, ontnam hem zijn papieren, maar liet hem verder reizen, voorzien van een vrijgeleide! Men mag zich dan ook wel afvragen of zijn latere terechtstelling door de Brigands, - op bevel van Rollier, van een krijgsraad of in het wilde weg door enige woestelingen zonder opdracht? – zogezegd wegens verraad, geen gevolg was van die onverantwoordelijke lichtzinnigheid of een andere in denzelfden aard.

Den onverzorgenden verclert als den vorder...
Nijer p... is opgehouden door de vorder...
en opgebracht tot vorder om ge...
Warden, vorderende een vorderen. Wie het
vorderen vorder den vorder. Nijer tot vorder...
L. Kerlijt pastoren vorder. Nam vorder alle
vorder vorder. vorder vorder 1830
vorder vorder

Vrijgeleide ondertekend door Melchior Quarteer:

*Den ondergetekende verclaert als den borger
Snijers postillion is opgehouden door de borgers
en opgebracht tot Boom om gevisiteert te
worden. Versoekende en ordonneren die het
aengaen moghe den selven Snijers te laeten
liberlijk passeren ende hem geven alle
assistentie dat noydigh Boom 20, 8bre 1798*

M. Quarteer
Handtekening

Naar aanleiding van de bovenvermelde bronnen en feiten kunnen we enkele bedenkingen maken:

Waarom zou Rollier niet in Willebroek geweest zijn op 28 oktober 1798? In de teksten wordt vermeld dat hij op 27 oktober 1798 in Dendermonde was. De afstand Dendermonde-Willebroek is niet onoverkomelijk wanneer er zulke grote belangen op het spel staan, zoals vermeend verraad e.a. Door geen gewag te maken van een mogelijke krijgsraad liet Rollier niet in zijn kaarten kijken indien Melchior Quarteer veroordeeld zou zijn geweest.

De Republikeinen bewaarden het stilzwijgen over de dood van Quarteer, mogelijk om de Brigands in het ongewisse te laten. Dit wijst er aan de andere kant op dat de Fransen Melchior niet hebben gevangengenomen en terechtgesteld. Moest dit wel het geval zijn geweest hadden ze mogelijk hierover wel de nodige ruchtbaarheid gegeven.

De Fransen haalden enkele redenen aan die tot de veroordeling leidden, diefstal van een paard en de legerkas waren misschien drogredenen om de Brigands in verwarring te brengen.

Enkele redenen waarom Quarteer zou beoordeeld worden door de Brigands:

- hij werd tot vrederechter benoemd door de Franse overheid;
- hij gaf een vrijgeleide aan postiljon Snyeers;
- in zijn functie van vrederechter richtte hij een brief aan de Republikeinen met de ligging der troepen, verliezen en getalsterkte.

In de gevonden teksten is er tegenspraak:

- Castagnies (militair bevelhebber) ontvangt het bericht van de dood van Quarteer op 28 oktober 1798 om 19 uur;
- Volgens de verklaring van de herbergierster van "Den Arend" zou de terechtstelling gebeurd zijn om 23 uur. Mogelijk bestaat hier een vergissing en zou het 17 uur moeten zijn.

Melchior Quarteer werd veroordeeld in de brouwerij "Den Arend" te Willebroek en terechtgesteld aan het sas tegenover de brouwerij te Willebroek.

Van het overlijden van Quarteer vonden wij nergens een inschrijving, noch in de parochieregisters, noch in de bevolkingsregisters van Willebroeck of Schelle.

Een lijkschouwing werd bevolen door de Franse overheid te Willebroeck op 16 november 1798 waarbij ze de stellige zekerheid kregen dat het werkelijk om Melchior Quarteer ging.

Over de juiste gebeurtenissen omtrent de dood van Melchior Quarteer zullen we wellicht nooit zekerheid krijgen. Daartoe zijn er over de krijgsraad van de Brigands geen stukken opgesteld, ofwel zijn er geen bewaard. Evenmin bestaan er documenten waaruit blijkt dat de Fransen Quarteer zouden veroordeeld hebben.

Wat er ook van zij zullen de gebeurtenissen wellicht nooit met zekerheid te achterhalen zijn en blijft het een bron van gissingen en vermoedens.

Bibliografie:

J.B. Stockmans: Geschiedenis van Schelle.

J.B. Stockmans: Geschiedenis van Berchem.

Augustin Thys: De Belgische Conscrits.

P.J. Gebruers: "Eenige aantekeningen over den Besloten Tijd en den Boerenkrijg in de Kempen".

J.F. Palmaerts: "Brabant tijdens de Franse Omwenteling".

Arthur De Bruyne: "De Boerenkrijg".

Lodewijk van Laeken: Vlaamsch Bloed.

Bronnen:

A.R. Beveren: Parochieregisters Schelle, pag. 412.

Postkaart: Brouwerij "Den Arend", verzameling GAW.

Tekening: Boerenkrijgmarsen.

Lode Mertens (bewerkt door René Pattyn)

Boerenkrijg, 225 jaar na datum

Op zaterdag 2 december 2023 was het zover.

De langverwachte tentoonstelling stond, netjes opgesteld, te wachten op de bezoekers in de Sint-Amanduskerk te Blaasveld.

Schepen Thierry Serrien mocht beginnen en een woordje uitleg geven waarna de expositie van start ging met een natje en een droogje.

Ondanks het koude weer (koud, regen en sneeuw) mochten we heel wat mensen verwelkomen. Over de twee weekenden, telkens van 14u tot 17u mochten we zo'n 250 bezoekers tellen.

Ook van verder weg kwamen bezoekers afgezakt...

Heel opmerkelijke vaststelling... de meeste bezoekers kenden/wisten weinig details over de Boerenkrijg en lieten zich ter plaatse verrassen. Verwondering alom!

Gelukkig kwam daar de laatste 20 à 30 jaar verandering in, dankzij de inzet van een aantal regionale heemkringen die de Boerenkrijg op de agenda plaatsten. De in het verleden geminimaliseerde strijd komt hoe langer hoe meer in het juiste daglicht te staan en er komt stilaan meer naar bovendien dat onze voorouders zich stevig hebben verzet tegen de Franse invasie. Uiteindelijk krijgt de Boerenkrijg de aandacht die hij verdient!

Enkele plaatselijke verhalen kregen dadelijk meer belangstelling... als je de bezoekers kan vertellen dat over de huidige hoofdingang van de Sint-Amanduskerk in 1798 een brouwerij stond, het Hoog Huis genoemd, nu de locatie van de verlaten pastorie en het vroegere gemeentehuis. Het Hoog Huis was de brouwerij De Valk van de familie Peeters. Vader Filip Peeters was oud-burgemeester, 65 jaar oud, brouwer te Blaasveld. Zijn twee zonen waren kapiteins van de Brigands.

Vader Filip werd samen met één van zijn zonen naderhand aangehouden.

De brouwerij – een zeer strategisch punt aan de steenweg naar Mechelen - was door Emmanuel Benedict Rollier ingericht als een versterkte burcht. Het was de plaats waar de Brigands heel lang de overmacht behielden op de Franse troepen die uit Mechelen, over Heffen, kwamen afgezakt. De Fransen hadden uiteindelijk hun zware kanonnen nodig. De gebouwen van de brouwerij waren zodanig gebarricadeerd dat de Brigands die er binnen zaten zelf ter nauwer nood konden ontsnappen uit de brandende gebouwen. Dankzij een boerenknecht, die een klein raampje kon openbreken, slaagden de Brigands erin zichzelf te redden. Ze weken achteruit, naar de ruïnes van het kasteel Helman in Willebroek en door de Kebbingen naar Klein-Willebroek om zich te hergroeperen...

Zo luidt één verhaal uit de plaatselijke geschiedenis.

Bent u erbij, voor een volgende editie?

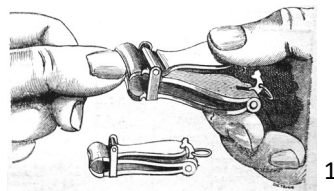
Annie Van Dessel – Vaertlinck V.Z.W.

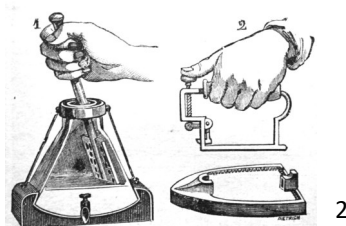
Kleine uitvindingen en toepassingen in 1892

De industriële revolutie bestreek ruwweg de jaren 1750 tot 1830. In die periode schakelde men over van het handmatige naar het machinale. Nieuwe machines allerhande werden ontwikkeld als gevolg van het gebruik van stoomkracht. Ook elektriciteit zorgde op veel terreinen voor geweldige toepassingen. Al die innovaties gaven de industrie een boost. Technologie nam een hoge vlucht. De vernieuwingen en nieuwe toepassingen van stoommachines, elektriciteit, chemie, enz. hadden een reuze invloed op het leven van de maatschappij. Denken we maar aan de aandrijving van machines in de fabrieken, treinen, auto's, vliegtuigen, telefoon, fotografie, lampen, typemachine... Het dagelijks leven werd zoveel gemakkelijker en aangenamer. Voor iedereen was het misschien nog niet weggelegd.

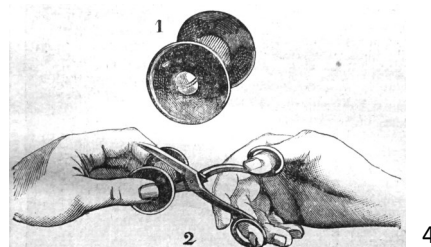
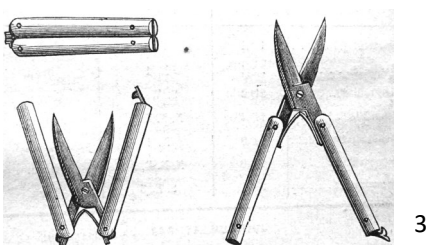
Veel kleine uitvindingen en innovaties waren minder spectaculair. Sommigen gebruiken we dagelijks of zijn zelfs voorloper van moderne toepassingen. We geven enkele voorbeelden die in 1892 het levenslicht zagen en gepubliceerd werden als wetenschappelijke nieuwigheden in *La Nature*¹. Omdat het moeilijk is om, vooral met de linker hand, nagels te knippen met een schaar kwam een snuggere fabrikant op het idee om dit praktisch apparaatje te ontwikkelen (figuur 1).

Om thuis zelf boter te maken had men een (grote) boterton nodig. Vroeger gebeurde dat nog. Voor kleine hoeveelheden kwam een nieuw toestel op de markt (figuur 2). Melk in een speciaal gevormde bokaal, lang genoeg met de spaan met gaatjes over en weer "roeien" en de boter is klaar. Het was nog echt handenarbeid en goede training voor de armspieren. Ook een strijkijzer met afneembaar handvat (figuur 2) was een nieuwigheid. Bij de gewone ijzers moest men steeds bezig zijn een stoffen hendel om de ijzers te drukken om die niet te laten ontglippen. En die stoffen hendel vloog soms in brand of verschroei. Probleem nu opgelost!

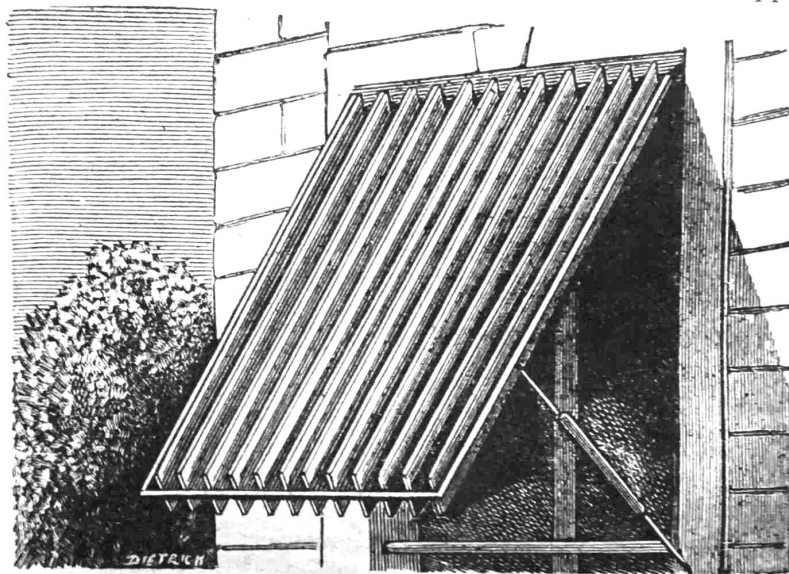

Scharen heeft men voor allerlei toepassingen en in veel omstandigheden nodig. Het is niet handig ze bijvoorbeeld in uw broekzak mee te nemen. Daarom ontwierp men dit plooibaar model (figuur 3). Het is een voorloper van de huidige multifunctionele modellen met mes, dozenopener, zaag, vijl, enz. van merken als Stanley, Victorinox, ... in een gevarieerde prijsklasse. Toch voelen die ook niet zo comfortabel aan in een broekzak, denk ik!

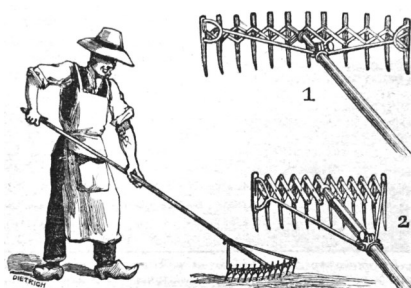
Na veelvuldig gebruik wordt een schaar bot en moet ze opnieuw geslepen worden (of een nieuwe). Hiervoor moest men ze uit elkaar halen en elk blad apart bewerken. Een klein toestelletje (afbeelding 4) in de vorm van een bobijn bracht er verandering in. Door over en weer te wrijven werden beide bladen tegelijk scherper. Althans was dat de bedoeling. Enige handigheid leek me vereist of de schaar werd nog botter.

Er was nog geen sprake van klimaatopwarming. Toch waren de zomers ook heet. Uitklapbare zonneschermen (figuur 5) brachten soelaas. Weg de gordijnen en consoorten. Ook de horizontale evenwijdige lamellen in hout en zeker in metaal voor het raam hadden afgedaan. Ze namen de warmte op, verduisterden de kamer en belemmerden binnenkomende lucht. De nieuwe toepassing was een kader bovenaan vastgemaakt aan de gevel voor het raam van de woning. Dit kader kon men uitklappen volgens de gewenste inclinatie. Binnenin waren verticale lammelen gemonteerd die om hun as gedraaid werden afhankelijk van de zonnestand. Die bepaalde alles. 's Middags bijvoorbeeld kon men ze volledig sluiten. Zelfs voor de regen waren kleine gootjes voorzien om het water af te voeren. Het was een flinke verbetering: minder warmte, meer licht en lucht in huis. Alhoewel, misschien was het kuisen iets minder gemakkelijk? Het systeem kon men voor alle openingen, zoals ramen en deuren en zelfs voor serres, gebruiken. Zo komen we naadloos bij een volgende nieuwigheid voor de landbouwers en tuinders.

5

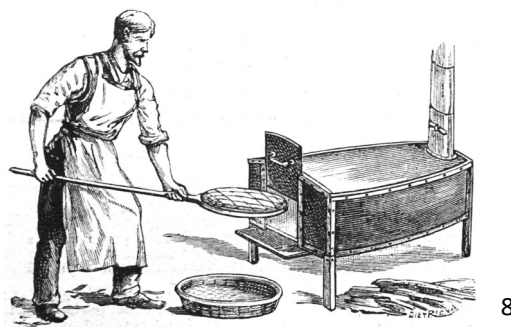
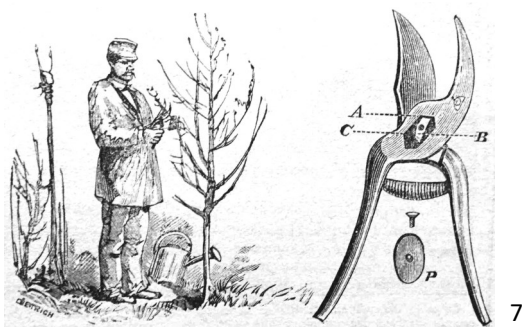
Voor hen kwam er een uitbreidbare, flexibele hark (afbeelding 6) op de markt. In metaal en voorzien van 12 tanden was het handig te gebruiken, zowel in open veld als tussen smalle rijen aangeplant goed. Op volle breedte (1) of versmald (2), alles aan te passen. Een eigenaardigheid was wel dat men de tanden concaaf (hol) of convex (bol) kon instellen ten opzichte van de gebruiker. Hoe en waarvoor de convexe manier gebruikt werd is me niet direct duidelijk. Voor de gemakkelijheid bij transport en opbergen kon men de hark niet alleen versmallen, maar ook bijeen plooiën, zelfs met ingeklapte tanden. Het resultaat was redelijk compact. Omwille van zijn flexibiliteit werd ze "rubberen rijf" genoemd.

6

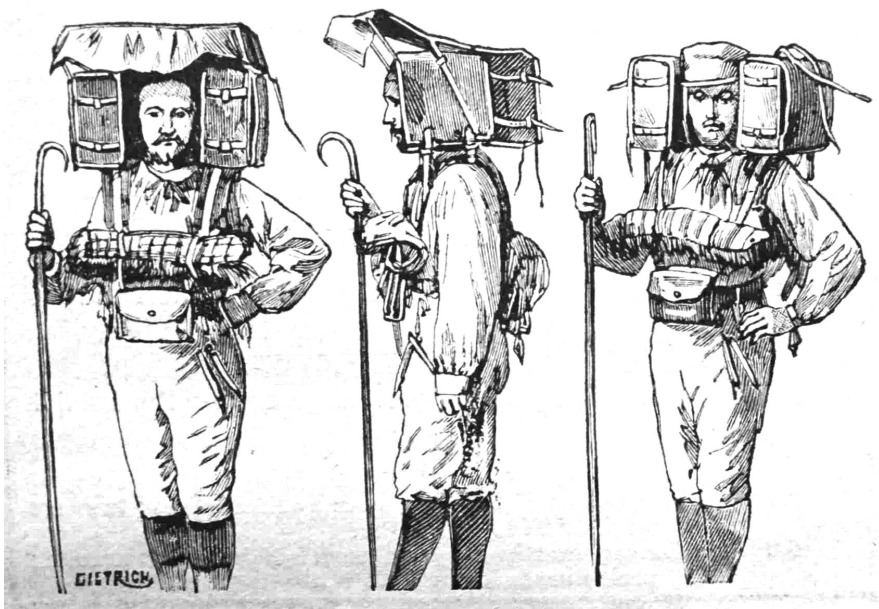

Een andere innovatie voor de tuinders, hoveniers en boeren was een aangepaste, geperfectioneerde snoeischaar (afbeelding 7). Natuurlijk beter dan het oud model. Vroeger waren er grotere tuinen en boomgaarden met veel verschillende planten, struiken en bomen die in het seizoen een snoeibeurt nodig hadden. Door met de nieuwe snoeischaar een glijdende beweging te maken bekwam men een zuiverder snede, had men minder kracht nodig en was de schors minder gekneusd. Dit werd bekomen door de vaste as van de snoeischaar te vervangen door een rollende pin waarvan de as zich al draaiend vanzelf verplaatste. En na 'om den brode' die taak afgehandeld te hebben, ook daar had men een oplossing voor!

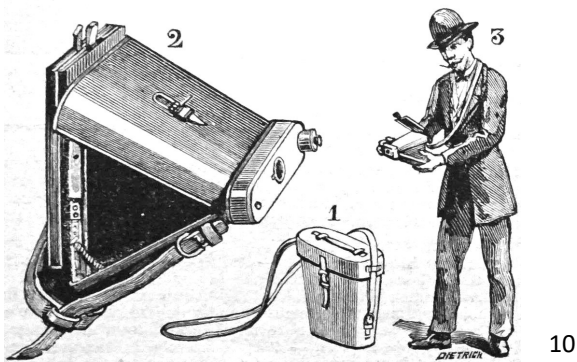
Een draagbare oven (afbeelding 8): 70 op 80 cm, buitenkant in metalen plaat, binnenin weerkaatsende stenen. Omwille van het comfort op een aanvaardbare hoogte op vier poten vastgeschroefd. Om goede tocht (trek) te bekomen verbond men achteraan een buis met om het even welke schoorsteen. Alle soorten brandbaar materiaal als hout of afval (van hagen bijvoorbeeld) voorradig volgens de tijd van het jaar, kon men gebruiken om de oven te stoken. De kost was te verwaarlozen en bovenop had men nog houtskool. Binnen het half uur gebruiksklaar voor het bakken van alle soorten gebak, brood en vlees. De oven was te verplaatsen als een meubel en daardoor aan te raden voor gebruik in boerderijen en kastelen. Of de kasteelheer er veel gebruik van maakte, valt te betwijfelen.

Buiten aan werken dacht men ook aan ontspanning en toerisme. Een toeristenzak voor alpinisten (afbeelding 9). Wel iet speciaals. Al dat zwaar materiaal dat toen moest meegesleurd worden, was heel ongemakkelijk voor schouders en borst door de draagriemen. Kwam daarbij dat de rug nat werd door de warmte en het zweet dat niet vrij kon verdampen. Dat was niet te verhelpen door een wilgen lattenwerk of stutten die alleen het gewicht verhoogden. Slechts een beperkt gewicht was te dragen zonder moe te worden en dit gebeurde rap. Zonder meer last was dit niet te verhelpen. Nek en hoofd waren niet beschermd tegen zon en tegen de regen die de kleding nat maakte. Zeker voor vrouwen was het lastig door druk en tractie op de borstspieren. Dit nieuwe model bracht de oplossing voor al

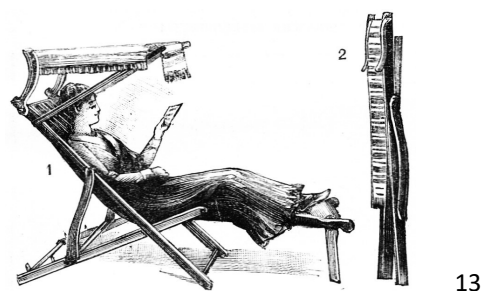
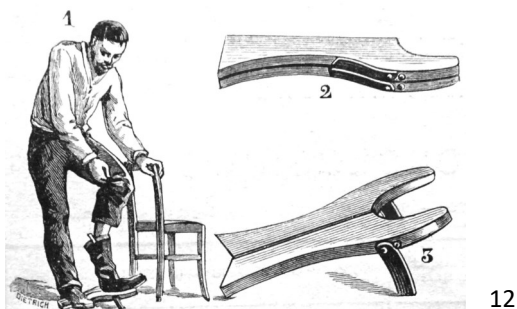
de ongemakken. Al het gewicht steunt op de schouders. De verdeling van het totale gewicht steunt op twee punten dicht tegen de as van de wervelkolom. Dit is gemakkelijker om dragen. De capaciteit van de nieuwe zak is tweemaal groter dan de gewone. Het hoofd is nu wel ingesloten, maar dit wordt gecompenseerd door de andere voordelen. Wel een bezienswaardigheid zo een alpinist.

Als men dan op stap is, bekijkt men graag iets van dichterbij en is een foto, al of niet stiekem genomen, een ideale herinnering. Een fotografisch verrekijkerfoedraal (afbeelding 10) is dan nuttig: in metaal, heel draagbaar met leren riem (1). Het foedraal met verrekijker laat liefhebbers toe heimelijk een snelle opname te maken. Geopend (2) en manier van gebruiken (3) worden getoond. Het opent zich automatisch, is uitgerust met een snelle sluitertype guillotine die toelaat in de hoogte en de breedte te werken. Aan te raden voor toeristen en sportlui.

Om al die uitrustingen te betalen heeft men geld nodig. Gewone mensen moesten er voor sparen, beetje bij beetje. Een nieuwe 'tierelier' spaarpot (afbeelding 11) werd als zeer nuttig en handig genoemd. Een buisje van 5 cm hoog en 2 cm diameter van binnen met molton (wol, katoen) en een veer omsloten door de cilinder. Bovenaan is er een opening waardoor men muntstukken van toen 50 centimen kon inbrengen. Eens vol duwt een veer bovenaan de veer onderaan los. Een lichte draai naar links aan het deksel onderaan opent de tierelier vanzelf. Leegmaken, draai naar rechts, deksel op zijn plaats en men kan opnieuw beginnen sparen. Spaarpot in broekzakformaat.

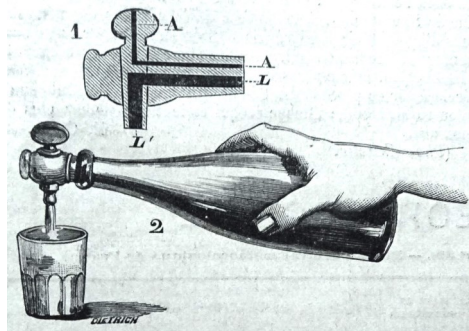
Met zijn spaarcenten een goede uitrusting aanschaffen en men kan op tocht door elk terrein. Erg gezond. Met goede laarzen hoeft men geen schrik te hebben van plassen en modder. De laarzen na een vermoeiende wandeling onderweg voor verzorging van gepijnigde voeten of na aankomst thuis uittrekken, aan alles heeft men gedacht. Een laarzenknecht met scharnieren (afbeelding 12) komt ter hulp. Dit opvouwbaar model neemt weinig plaats in en kan dus opgeborgen worden in een rugzak, valies, kast... Eenvoudig in gebruik (1), opgeplooid (2) en geopend (3).

Na die inspanningen is rust welgekomen. Even verpozen met een boek in een luie tuinligstoel (afbeelding 13) is de max. Geen gewone ligstoel. Deze is voorzien van een mobiel zonnescerm (1) dat men in verschillende standen kan inclineren volgens wens. Toegeplooid (2) neemt deze 'chaise longue' niet meer plaats in dan een gewone vouwstoel. Niet alleen thuis maar overal, in vakantieoord en dergelijke, kan hij gebruikt worden.

Wat ontbreekt er nu nog om alles compleet te maken. Een goede fles uiteraard! Toch drinken met mate. Een 'pneumatische stop' (afbeelding 14) houdt de inhoud kwalitatief in orde. Deze stop in hout

vervangt de vroegere in rubber die een onaangename smaak afgaf. De inhoud bedierf snel. Met dit systeem wordt de fles hermetisch afgesloten en kan - bij dranken met gas – dit laatste niet ontsnappen. De doorsnede van de stop (1) toont de opening langs waar de drank vloeit (LL') en hoe de lucht binnen komt (A). Een kraantje sluit alles. Genieten maar, schol!

Deze bovenstaande selectie van kleine uitvindingen en toepassingen uit het willekeurig gekozen jaar 1892 laat ons zien hoe tegenwoordige gelijkenissen en de perfectionering van die voorbeelden het nog altijd doen. Het spreekwoord zegt 'niets nieuw onder de zon'. Maar zoals dit evolueert, doet gans de maatschappij en gans de wereld dit eveneens. Laten we mee evolueren!

L. Bernaerts

¹ La Nature, Paris, G. Masson Ed., 20e année, 1892, 2e semester.

De Club van de mannen van 13

Vaertlinck kwam recent in het bezit van memorabilia van deze club.
De familie De Clerck schonk ze aan ons. Waarvoor onze erkentelijkheid!
Twee mooie tinnen schotels... te mooi om weg te gooien bij opruiming voor een verhuis.
Gelijk hebben ze, fijne herinneringen en Vaertlinck bewaart ze graag.
Maar wie of wat was deze Club van 13?

De vereniging “De mannen van het jaar 13” werd definitief gesticht op zondag 24 maart 1974 op initiatief van burgemeester Jan Van Winghe en Camiel De Boeck, voorzitter van de C.O.O. (Commissie van Openbare Onderstand).

Als doel werd vooropgesteld:

Inrichting van allerlei socio-culturele activiteiten, om alzo door persoonlijke contacten tussen leeftijdsgenoten, elkaar beter te leren kennen, waarderen en zo nodig te helpen.

Er wordt hierbij geen enkel onderscheid gemaakt betreffende godsdienstige of politieke overtuiging, beroep, rang of stand.

Aan het lidmaatschap zijn slechts drie voorwaarden verbonden:

1. Man zijn
2. Geboren zijn in 1913
3. Willebroekenaar zijn

Einde 1976 waren er in totaal 33 leden aangesloten. Een cijfer dat sinds de oprichting wel wat verminderd was door ontslagnemingen en overlijdens.

Regelmatig wordt er vergaderd in de zaal “Casino”, Oud-Sasplein, Willebroek.

Aan het hoofd van deze club fungeert Joris Moeyersoms, een zeer kunstminnend man, die alles in Willebroek op de voet blijft volgen. Hij wordt gesteund door zijn secretaris Louis Van Heck, penningmeester A. Huys en de leider van de activiteiten Camiel De Boeck.

Het lidmaatschap bedraagt BEF 200,- in 1976.

Wat de activiteiten betreft noteren we:

1974: Geleid bezoek aan de werken Het Broek, werf Willebroek-Stad, verbrandingsoven, Rupeltunnel, pompstation, Weert.

Een hele dag in Klein-Brabant

Gezellig samenzijn van de leden en hun dames

1975: Geleid bezoek aan het Belgisch grondstation voor telecommunicatie via satellieten te Lessive, toeristische rondrit in de Naamse Ardennen.

Lessive

Hellend vlak van Ronquières

Geleid bezoek aan Antwerpen met havenrondvaart
Geleid bezoek aan Mechelen en Zoo te Plankendael
Gezellig samenzijn van de leden en hun dames
1976: Naar Limburg-Houthalen (automuseum), Bokrijk
Naar de Deltawerken
Hellend vlak van Ronquières, Provinciaal domein Huizingen, Kasteel Gaasbeek.
Gezellig samenzijn van de leden en hun dames

“Deze club, nog maar enkele jaren opgericht, heeft veel wind in de zeilen onder impuls van het dagelijks bestuur.” Was de uitspraak in de jaren 1970... R.I.P. Club van 13...

Bron:

Willebroek van landbouwdorp tot industriegemeente door Tony De Herdt & Tine Rabhooy

De Genealogische en Heemkundige Kring

Vaertlinck vzw, Willebroek

Secretariaat: Molenweg 24 – 2830 Willebroek

Verzamelt:

Alle documenten over Willebroek met inbegrip van Blaasveld, Heindonk en Tisselt, zoals oude weekbladen, zichtkaarten en foto's;

Alle documenten over inwoners van deze gemeenten, doodsprentjes, doodsbriefen, familiearchief, akten van aankoop of verkoop.

Doe deze waardevolle voorwerpen niet weg maar verwittig één onzer bestuursleden.

U kan gewoon een e-mail zenden naar de secretaris:

rene.pattyn@telenet.be of info@vaertlinck.be

Ere-Leden

AERTS Rudy	VILVOORDE	REYNTIENS Marie-Louise	WILLEBROEK
BUGGENHOUDT	WILLEBROEK	SCHAERLAECKEN Theo	WILLEBROEK
COENJAERTS Rafael	WILLEBROEK	SIEBENS Marcel	RUMST
DE CAUWER Luc	VILVOORDE	VAN DER AUWERA - TAFFIJN	ROOSDAAL
DE JONGHE Dirk - TORFS	HEINDONK	VAN DER JEUGHT François	WILLEBROEK
DE MAEYER Danny	WILLEBROEK	VAN DESSEL Annie	WILLEBROEK
DELLETTE Alfred	WILLEBROEK	VAN DYCK Georges	KEERBERGEN
FOQUE Guy	WILLEBROEK	VAN DYCK Rudiger	WILLEBROEK
HAUCHECORNE Viviane	WILLEBROEK	VAN HUMBEECK Luc	WILLEBROEK
HENS Werner	WILLEBROEK	VLEUGELS - BREMS Georges	KONTICH
MUYSHONDT - VAN MOER	WILLEBROEK		

Steunende Leden

BERNAERTS Leon	WILLEBROEK	PEETERS Jan	BREENDONK
BEVERS - VAN DAM Eddy	HEINDONK	SEGRS Paul	WILLEBROEK
BROOS Jan	WILLEBROEK	SOMERS Karel	BLAASVELD
CALUWE Ludwig	ESSEN	STEVENS Isidoor	WILLEBROEK
DALLE - HAUCHECORNE	WILLEBROEK	STEVENS Marcel - STEENMANS	WOLVERTEM
DAMMAN JOSE	BREENDONK	TEMMERMAN Josephine	KAPELLE O/D BOS
DE BACKER Ivo	BERCHEM	THYSEBAERT Jozef	TEMSE
DE BOECK Etienne	PUURS	VAN ASBROECK Jan	KLEIN WILLEBROEK
DE BORGER Ariane	WILLEBROEK	VAN DAM Gert	OIZY
DE BORGER Antoinette	BLAASVELD	VAN DER AA Eric	TISSSELT
DE BRUYN Irma	WILLEBROEK	VAN DER KRIEKEN Hendrik	MECHELEN
DE WITTE Elza	WILLEBROEK	VAN DER TAELEN - DE BOECK	WILLEBROEK
DELALIEUX Sophie BVBA (dokter)	KAPELLEN	VAN INGELGEM Irena	BLAASVELD
DERYCKE Noel (dokter)	GENT	VAN LAER Leo	WEERT
DEZAEGER A.	WILLEBROEK	VANDAELE Hendrik	WILLEBROEK
FRANS Victor - WOUTERS Rita	HEINDONK	VERBEECK PORTUAL	HEINDONK
GEERTS Alfons - HUYSMANS Agnes	TISSSELT	VERBRUGGEN Luc	MALLE
GEUENS Natalie	BREENDONK	VERELST J- VERHOEVEN M.	WILLEBROEK
HEYMANS Jef	WILLEBROEK	VERHOEVEN - FOQUE	BLAASVELD
HOOFD Julien	RUMST	VERSTREPEN Christiaan	WILLEBROEK
JORDAENS Flor	PUURS	WAUMANS Eddy	OPPUURS
LEYS Kim	TISSSELT	WYMEERS Harry	WILLEBROEK
MEES Albert	WILLEBROEK		

**Bedankt aan alle abonnees
en sponsors voor de steun aan
onze vereniging!!**

Bij uw volgende
aankoop denk eens aan
onze **sponsors !!!**

DE800954-ONT005-CB023

Overwinningstraat 87 - 2830 Willebroek
+32 3 886 43 39 - info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2
2830 Willebroek
Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Heeft u allergenen gelieve dit te melden
bij bestelling wij trachten u zo goed
mogelijk verder te helpen

Maandag	17u30 - 21u30
Dinsdag	Gesloten
Woensdag	12u00 - 14u00 17u30 - 21u30
Donderdag	Gesloten
Vrijdag	17u30 - 21u30
Zaterdag	17u30 - 21u30
Zondag	12u00. - 14u00 17u30 - 21u30

BROODJES - KOFFIE - SALADBAR

EV!

BROODJES - WARME SNACKS - KOUDE SCHOTELS
- ONTBIJT - ONTBIJTMANDEN - BROODMANDEN -
KOFFIE - SALADBAR

Vanzelfsprekend leveren wij aan bedrijven.

Ook voor bedrijfsevenementen, meetings en privéfeesten
hebben wij de perfecte oplossing.

Bespaar uw kostbare tijd door uw broodjes telefonisch te
bestellen

Maak tevens gebruik van onze **SPAARKAART!**

OPENINGSUREN

maandag van 9 - 15u	donderdag van 9 - 15u
dinsdag 9 - 15u	vrijdag van 9 - 15u
woensdag van 7 - 15u	zaterdag van 9 - 15u

zon- en feestdagen GESLOTEN!

L. De Naeyerplein 5, 2830 Willebroek
03 434 20 33 • 0485 36 11 27

van dyck

bed - bad - keukenlinnen - ondergoed - nachtkleding
naaiboetiek - modeaccessoires

A. Van Landegemstraat 41
2830 Willebroek
Tel. 03/886.60.82

Ik lees Vaertlinck Contact al jaren van A tot Z en
raad het aan elke Willebroekenaar aan.
Een abonnement kan al vanaf 20 euro

Met genegen groet,
Georges Van Dyck op zijn 95ste.

www.inforegio.be/bloemenwinkel-het-groene-huis-willebroek

Het
Groene
Huis
bloemen & planten

OPENINGSUREN

maandag	12u-18u
dinsdag	gesloten
woensdag	9u30-18u
donderdag	9u30-17u
vrijdag	9u30-18u
zaterdag	9u30-16u
zondag	8u30-13u

Bruidswerk

Geschenken   Grafdecoraties
Bloemschik cursussen

Overwinningstraat 163b, 2830 Willebroek
Tel: 03 860 10 17   GSM: 0478 480 735

JUWELEN
URWERKEN

Jan Maes

L. De Naeyerplein 31
2830 Willebroek
03 886 86 26

Bruul 85
2800 Mechelen
015 20 15 21

www.jan-maes-mechelen.be

Meubelen

J. Van den Bergh

TOONZAAL Meubelen J. Van Den Bergh nv

DÉ VERDELER VAN HET BELGISCHE MEUBEL IN UW STREEK!

Meubelen J. Van den Bergh

Brielen 5
2830 Tisselt (Willebroek)
Tel.: 03 886 66 03

Openingsuren: maandag t/m zaterdag
van 10u00 tot 18u00.
Zondag van 13u30 tot 18u00
Donderdag gesloten

www.meubelenvandenbergh.be

BOEKSKE

Overwinningstraat 76 - Willebroek

Tel. 03/886.73.84

Krantenronde voor 7uur geleverd

ELECTRO W. CLEEMPUT N.V.

- ALGEMENE ELECTRICITEITSWERKEN
RENOVATIE/NIEUWBOUW
- VERLICHTING
- VERWARMING
ERKEND VERDELER DIMPLEX
- HUISHOUDTOESTELLEN

Overwinningstraat 102 | 2830 Willebroek
tel. 03 886 77 37 | info@electrowcleemput.be

Kristel & Robert
De Maeyer
Visspecialzaak
Traiteur

Openingsuren
wo tot vrij 9u-18u
zat 9u-17u
zon 9u-12u

Ook open op feestdagen 9u-12u
ma & di gesloten

Vooruitgangsstraat 106 - 2830 Willebroek
Tel: 03 860 93 31
www.visspecialzaak.be
info@visspecialzaak.be

Alle dagen culinair feest

Onze traiteurdienst - voor elke gelegenheid

Rijwielen

CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 Willebroek

Tel: 03/886 62 70

Openingsuren:

Dinsdag tot Vrijdag

09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 18.30

Zaterdag

09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 17.00

Maandag en Zondag

Gesloten

KBC beweegt met je mee.

KBC Verzekeringen Spiessens & Wuyts BV
A. Van Landeghemplein 1, 2830 Willebroek
ondernemingsnummer 0461.855.996

Verzekeringen.
Beweegt met je mee.

MT PRINT FACTORY

ALLE DRUKWERK
GRAFISCH ONTWERP
PRINTEN - SCANNEN
RECLAME EN SIGN
BEDRUKT TEXTIEL

Bestellingen en info

www.mtprintfactory.be

print@mtprintfactory.be

Nieuw: pick up kast!

Dendermondsesteenweg 151/4 - 2830 Willebroek

Afhalen te Willebroek of Londerzeel

op een moment dat u past!

03 866 25 25 - 0468 16 30 64

